

Hva vet vi om helse hos voksne med Rett syndrom?

Mari Wold Henriksen
Lege/stipendiat
Nevrologisk avdeling
VVHF/Drammen sykehus

Rett syndrom – en nasjonal klinisk kartleggingsundersøkelse

Hovedmålsetting:

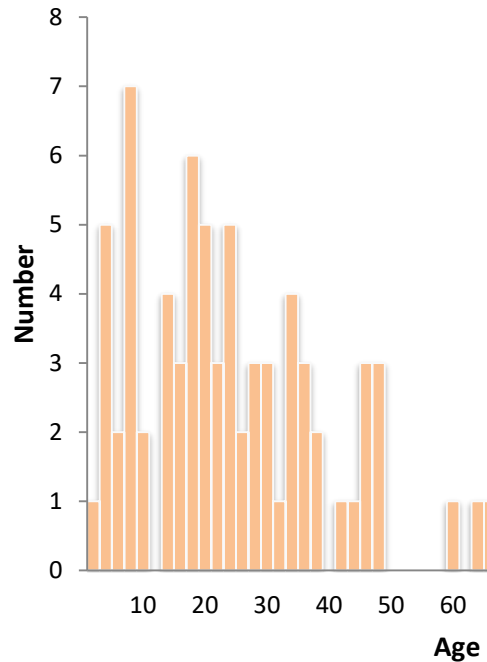
Beskrive den fenotypiske variasjonen i den norske Rett Syndrom populasjonen, og hvordan kliniske symptomer utvikler seg gjennom livet

Stipendiater: Hilde Breck, Mari Wold Henriksen

Hovedveiledere: Ola H. Skjeldal, Stephen von Tetzchner

N≈160

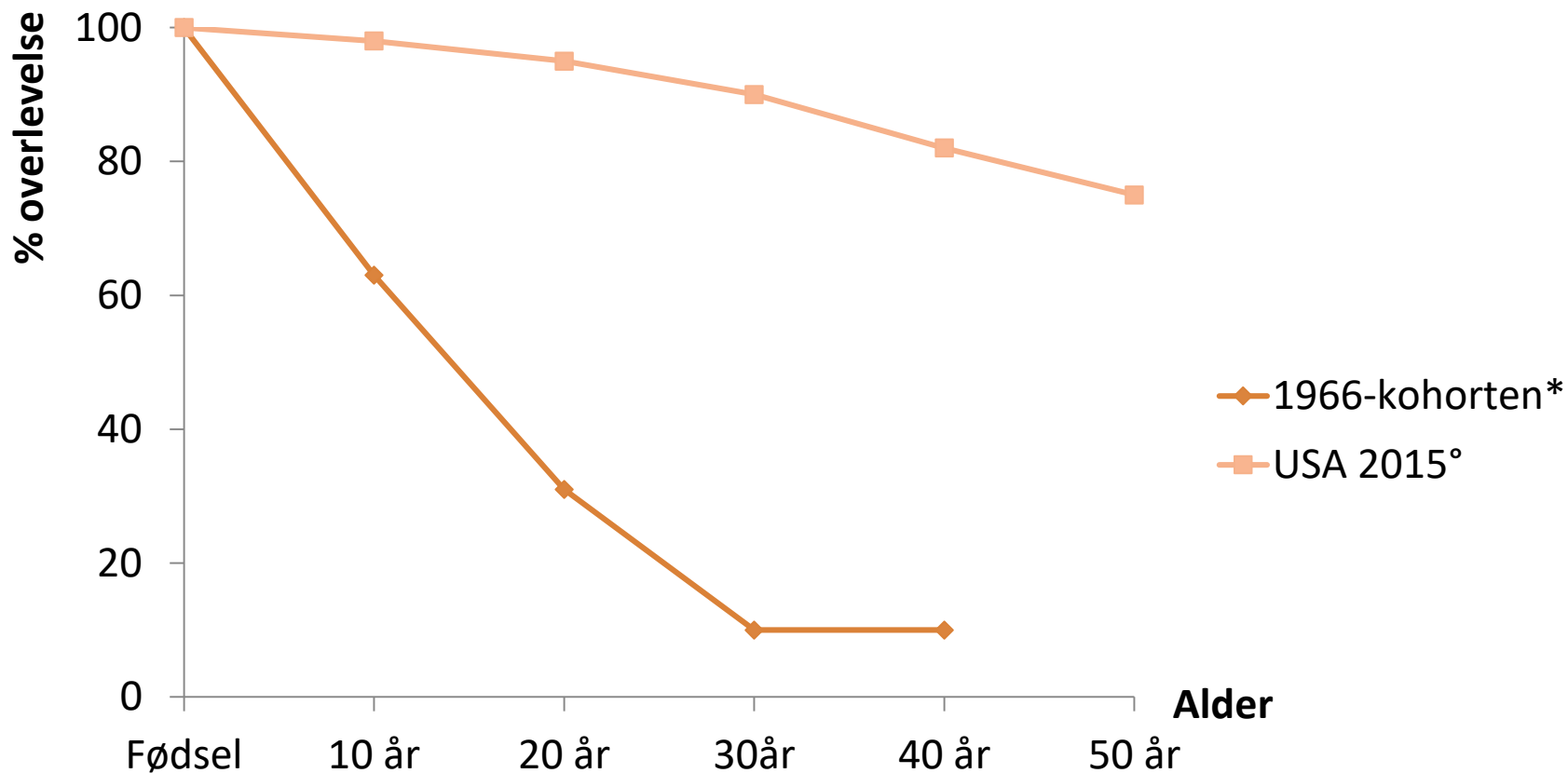
93

- ✓ Intervju
- ✓ Klinisk undersøkelse
- ✓ Genetisk utredning
- ✓ Journalgjennomgang

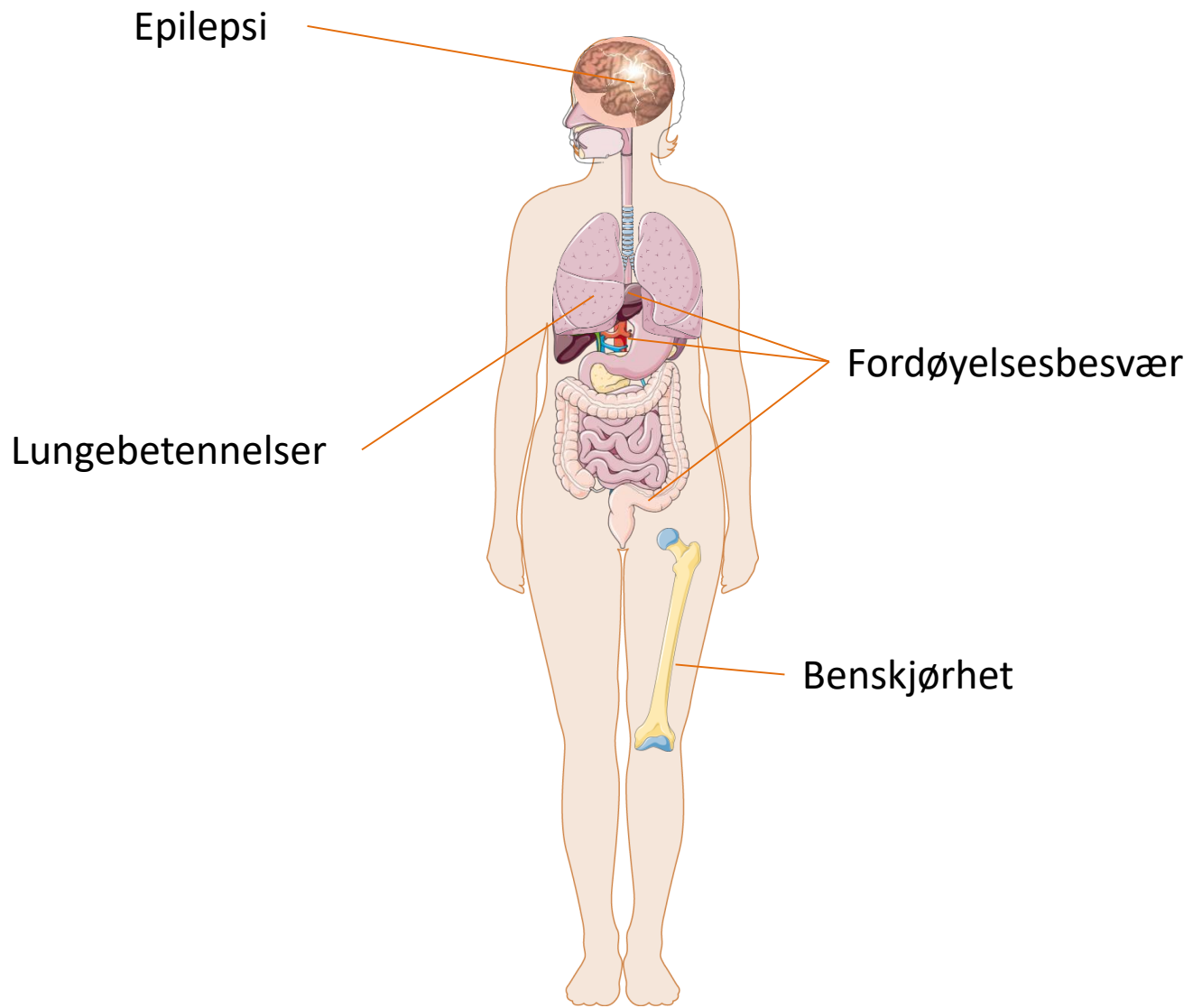
- ✓ Epilepsi hos voksne
- ✓ Generell helse hos voksne
- ✓ Genetikk og diagnostikk

Overlevelse ved Rett syndrom

*Freilinger et al., Survival with Rett syndrome: comparing Rett's original sample with data from the Australian Rett Syndrome Database. *Developmental Medicine & Child Neurology* 2010, 52: 962–965

°Tarquinio et al., The changing face of survival in Rett syndrome and MECP2-related disorders. *Pediatr Neurol.* 2015 November ; 53(5): 402–411

Prevalens 70-90%

Første anfall ved
3-5 års alder

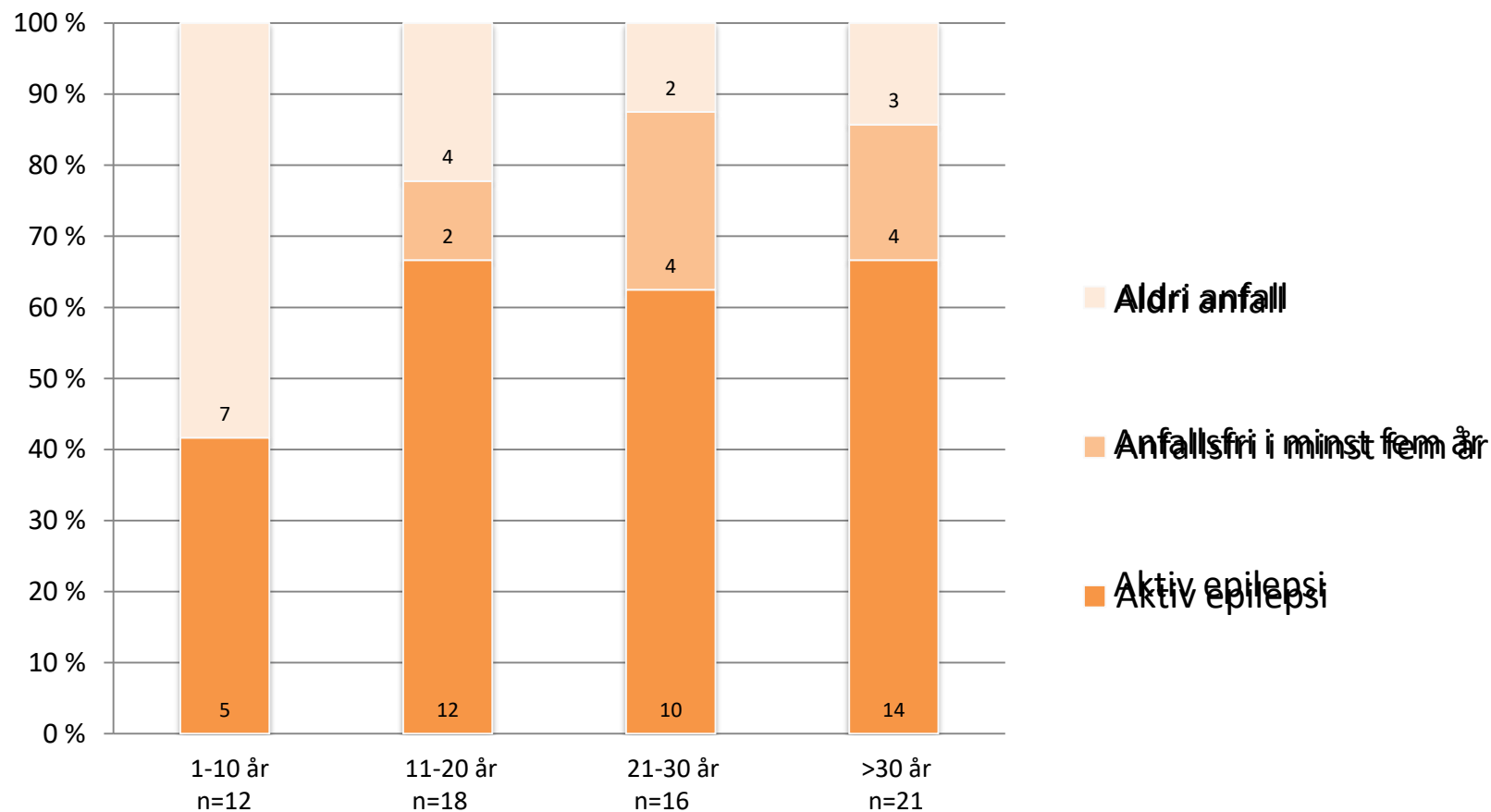
Epilepsi ved Rett Syndrom

Mange anfallstyper

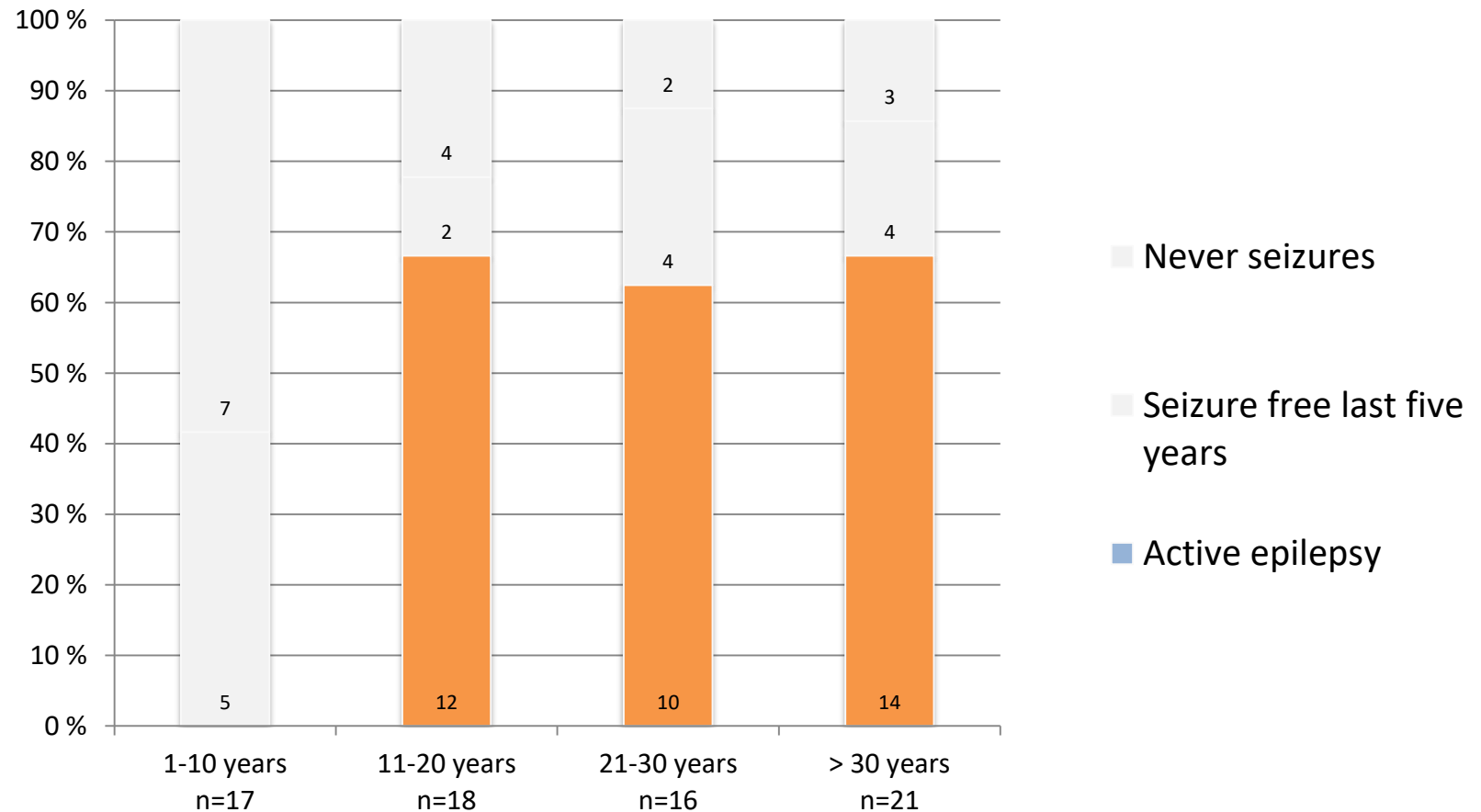
Bedre ved økende
alder?

Remisjon og
tilbakefall?

Prevalens av aktiv epilepsi

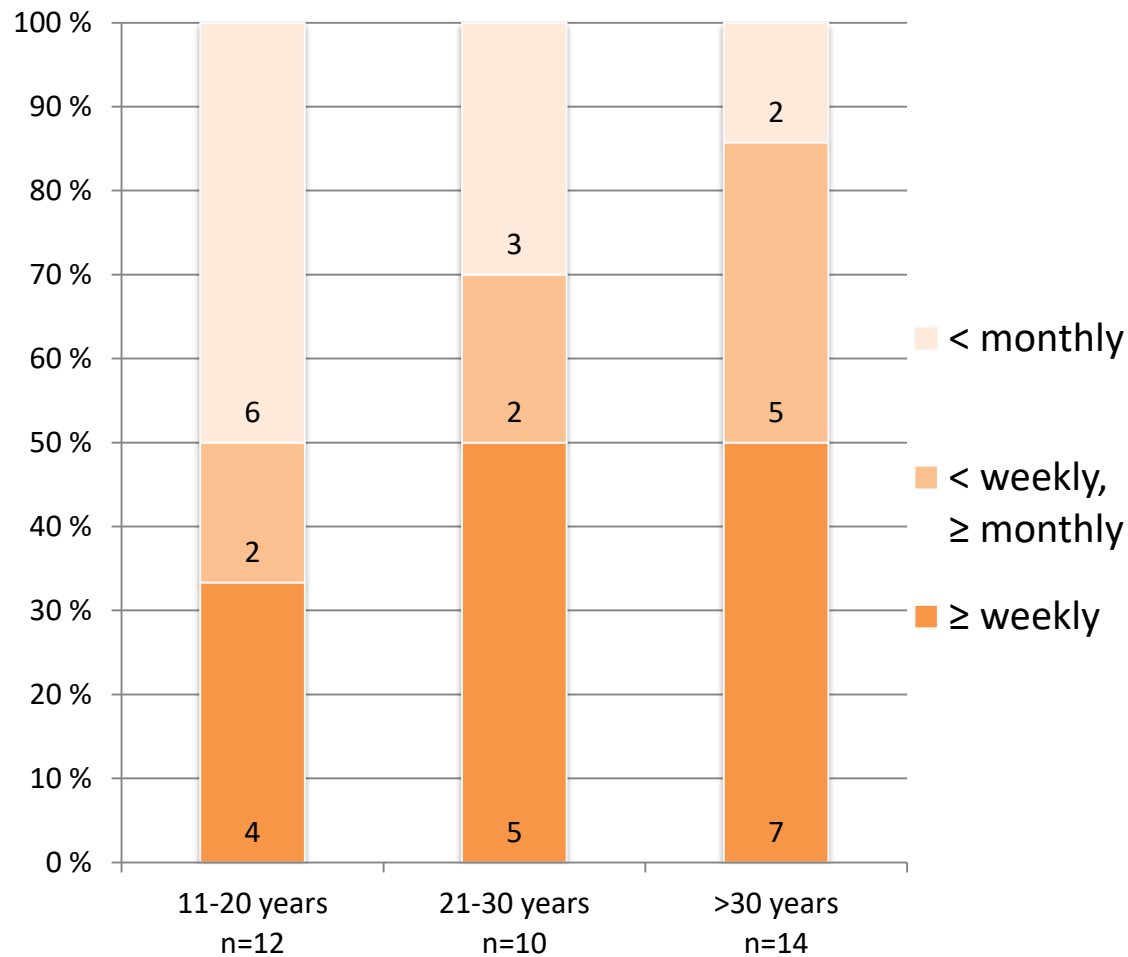

Prevalens av aktiv epilepsi

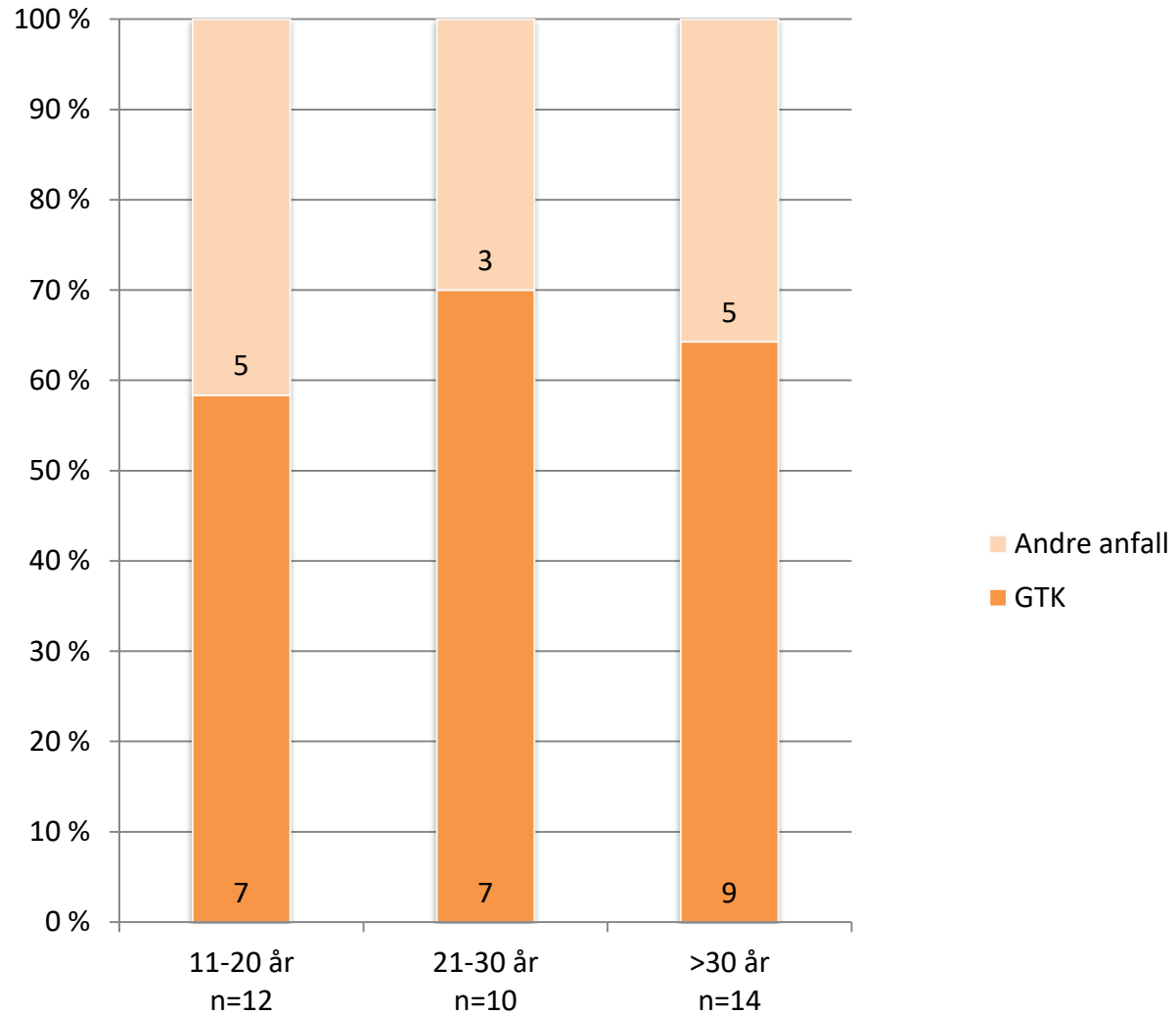

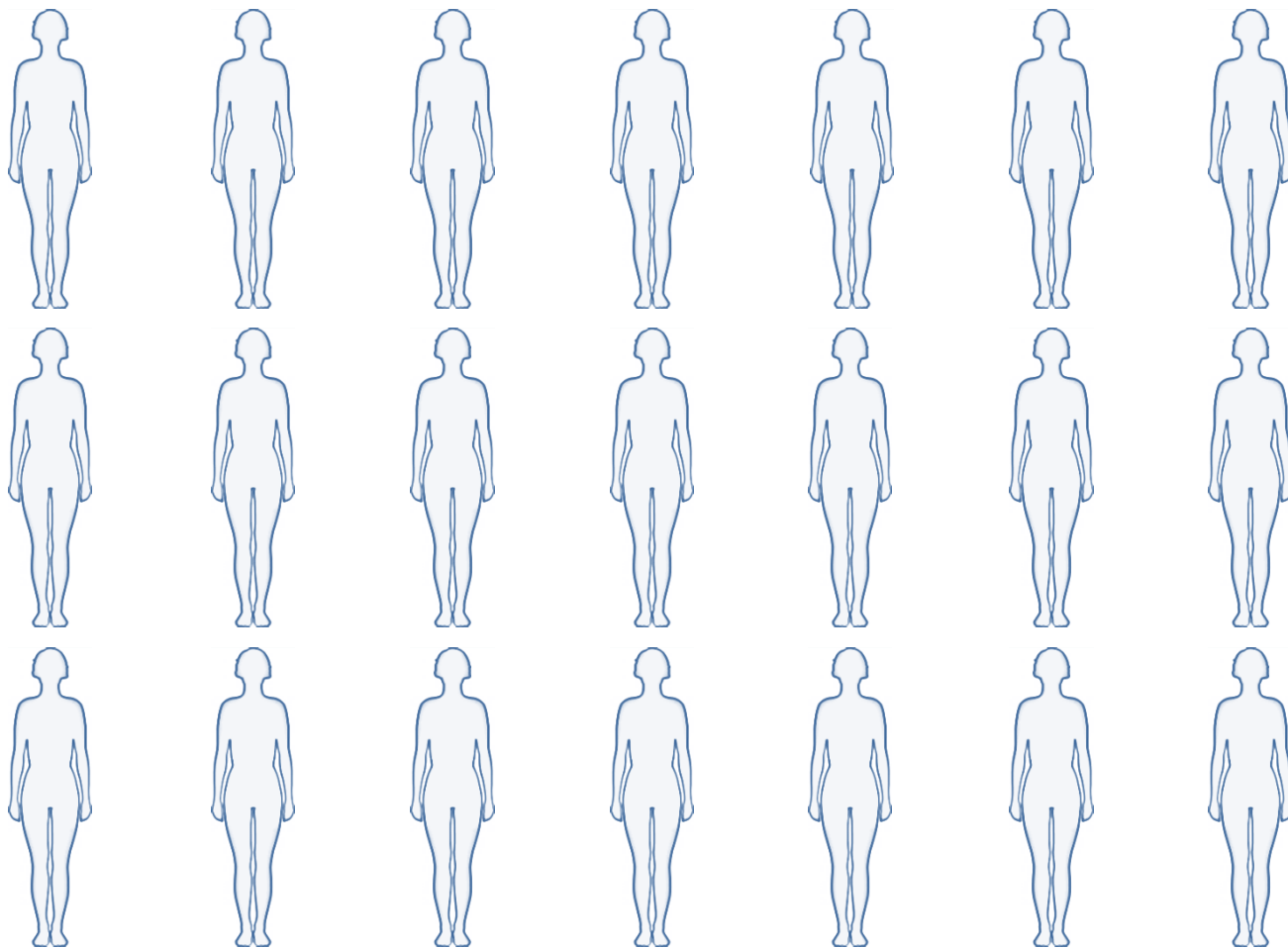

Anfallshyppighet

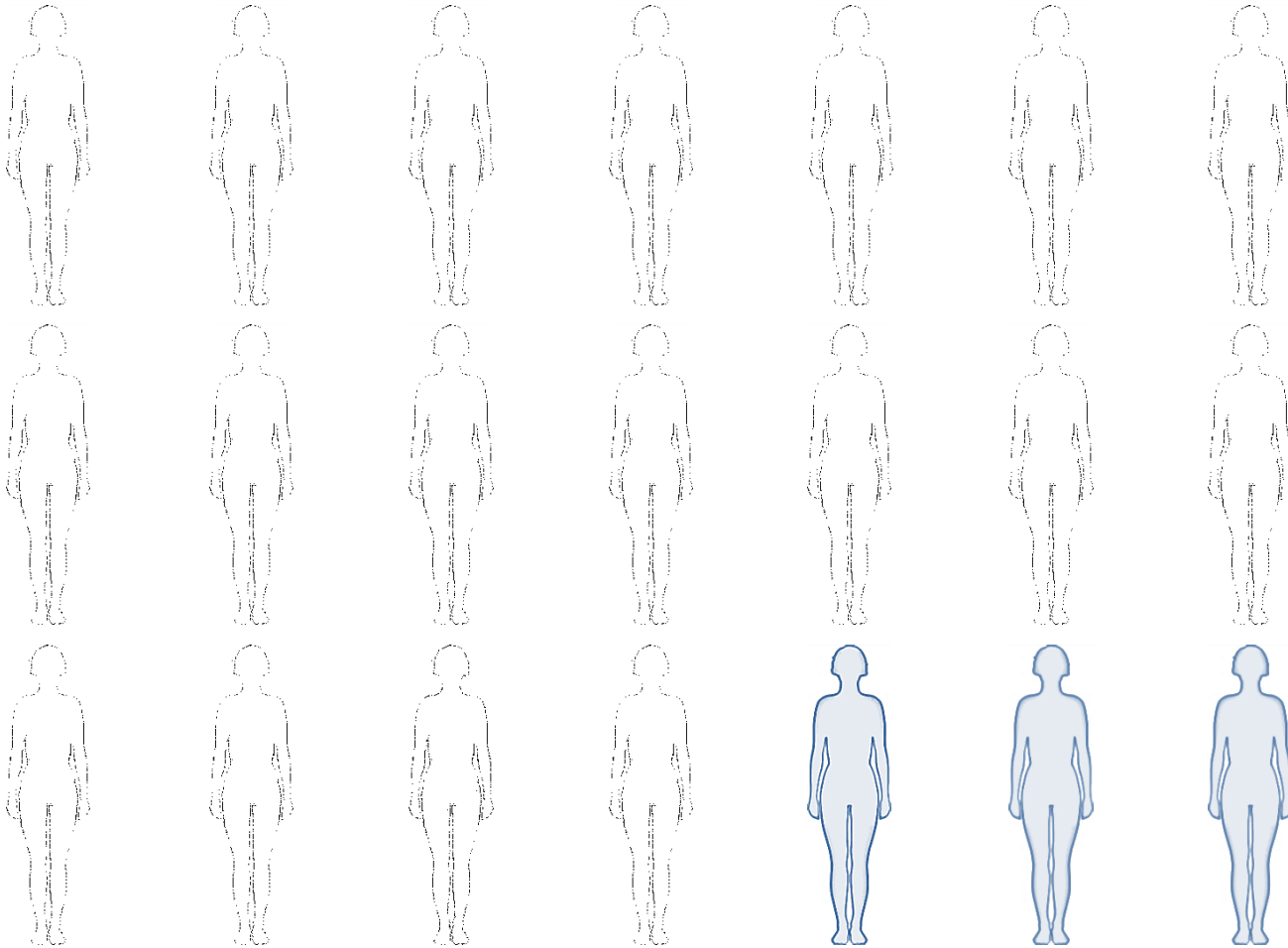
Anfallstyper

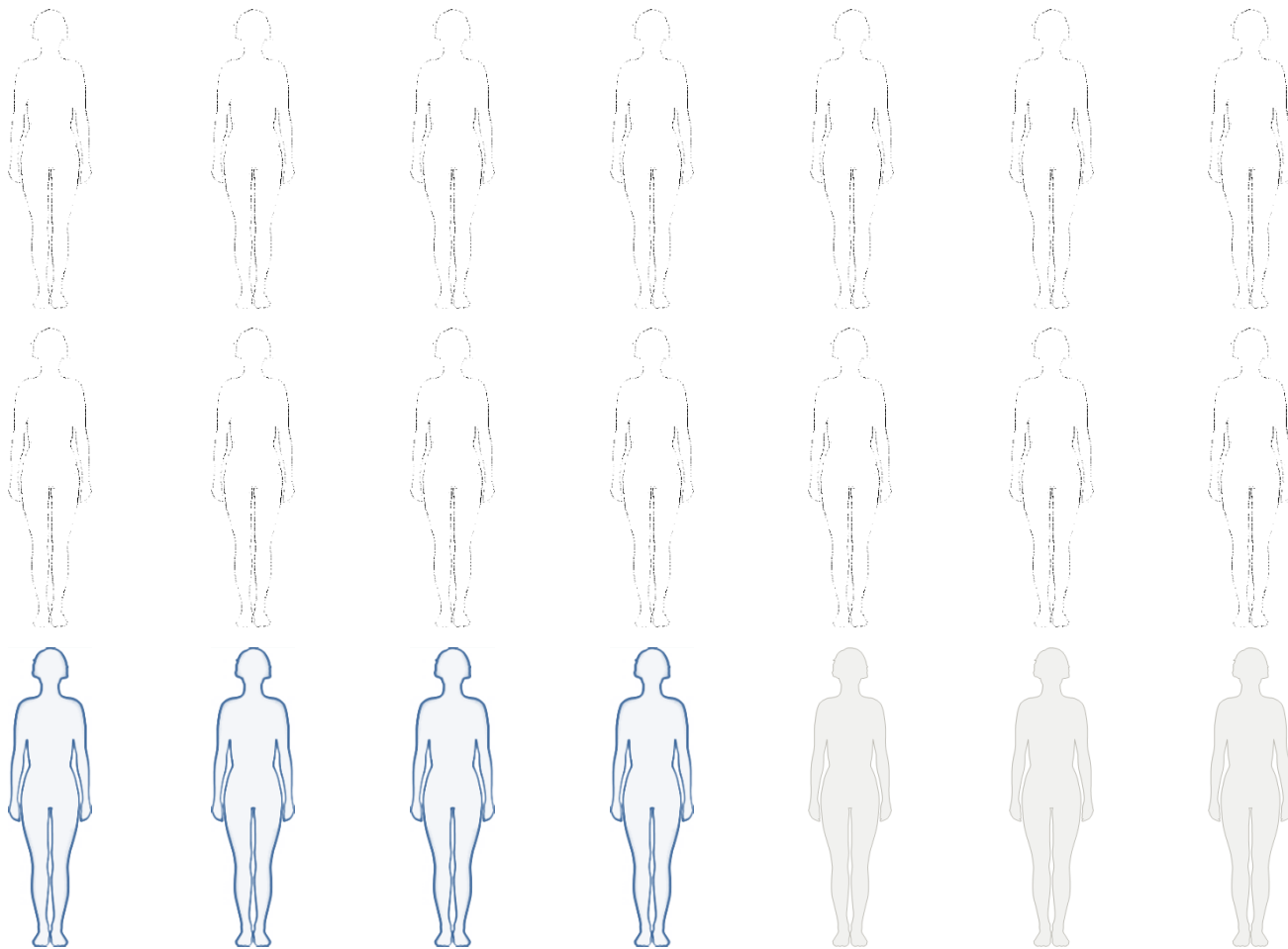
>30 år

Aldri hatt anfall

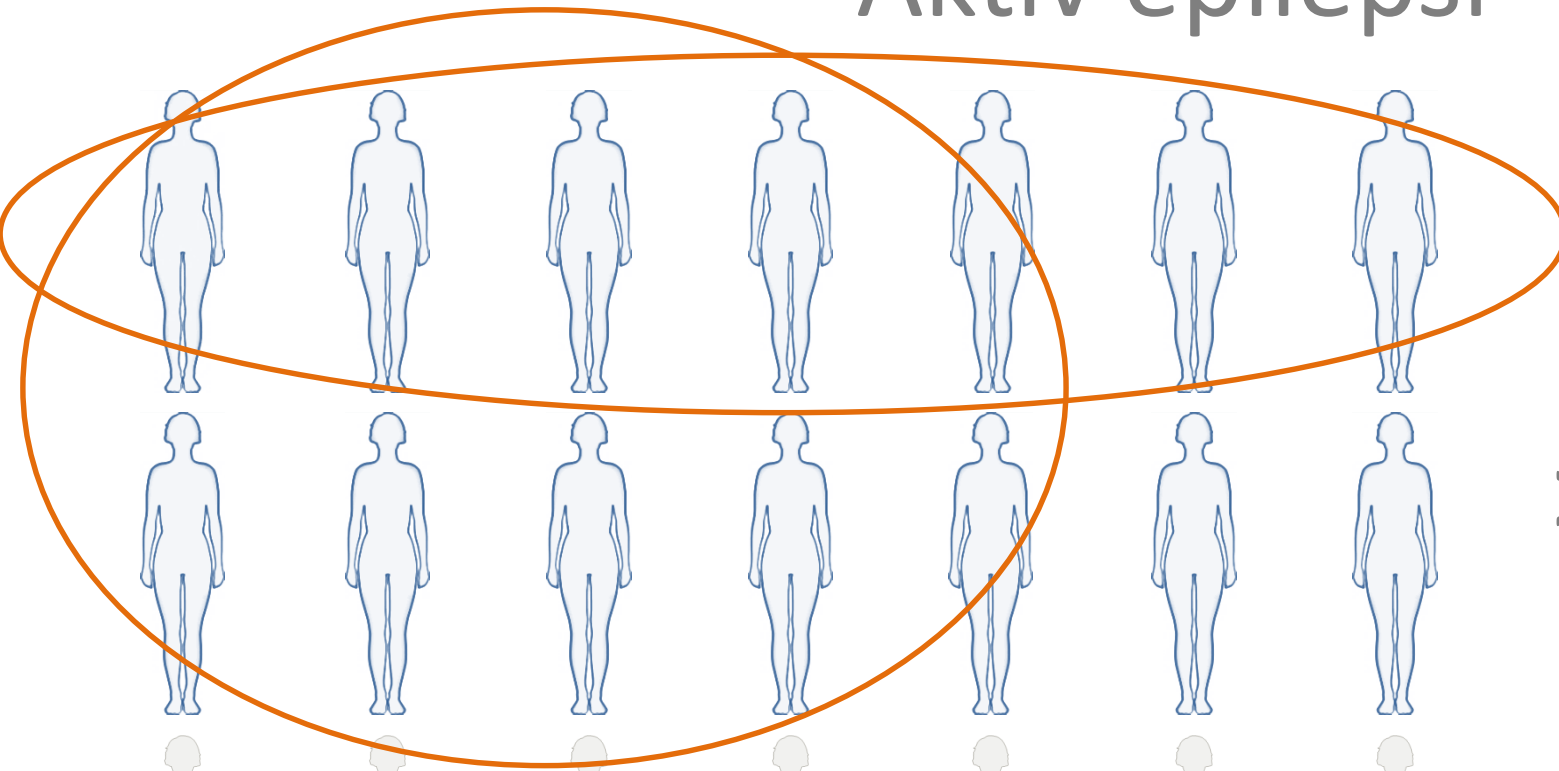
>30 år

Anfallsfri i minst 5 år

>30 år

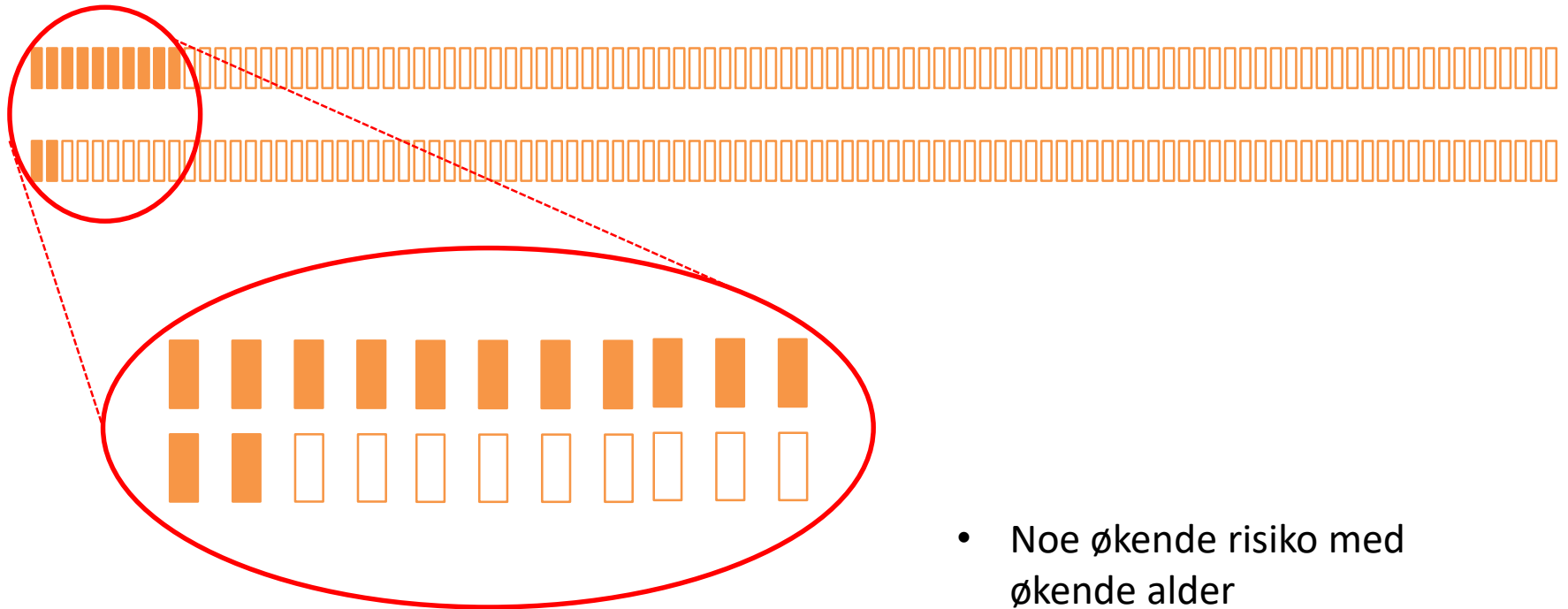
Aktiv epilepsi

>30 år

- Mange har fortsatt epilepsi i voksen alder
- God oppfølging, helst av nevrolog

Lungebetennelse

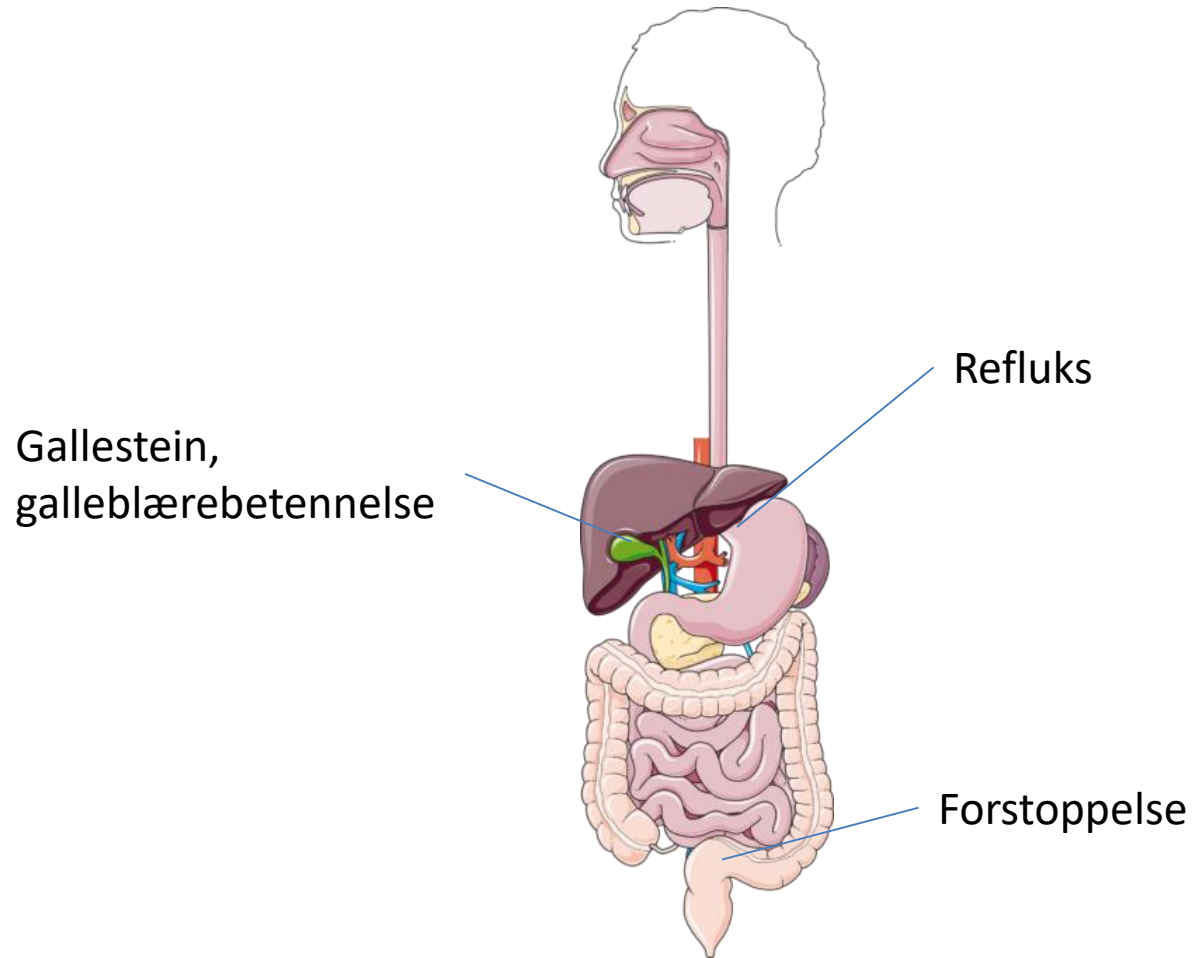
- Hvorfor?

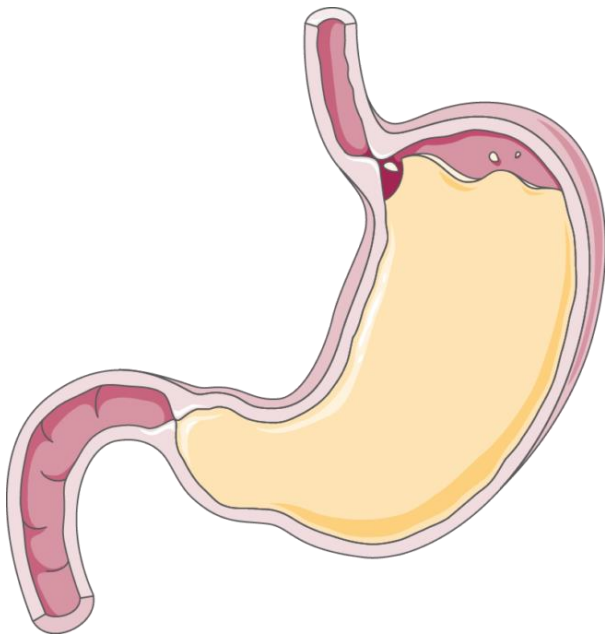
- Genfeil
- Svelgvansker/
tyggevansker
- Tilleggssykdommer:
  - Refluks
  - Epilepsi
  - Skoliose
- Lite aktivitet

- Hva kan vi gjøre?

- Fokus på spisesituasjon.
Fortykning? PEG?
Annet?
- Lege:
  - Best mulig
epilepsibehandling
  - Utrede og evt behandle
refluks
- Øke fysisk aktivitet!

Fordøyelse

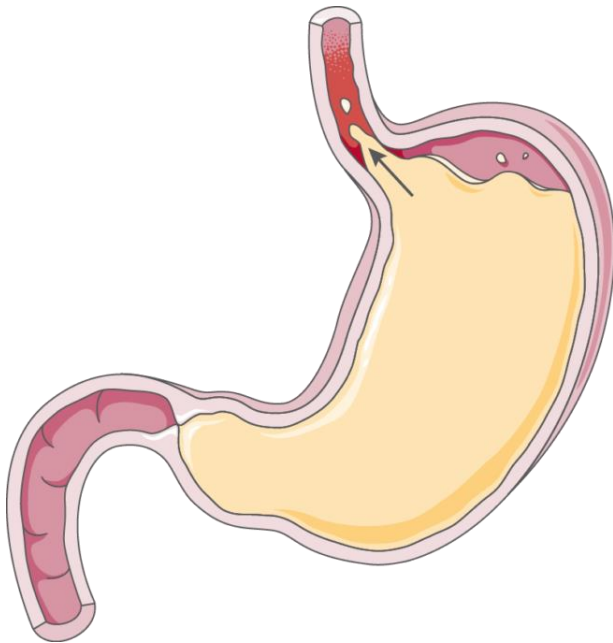

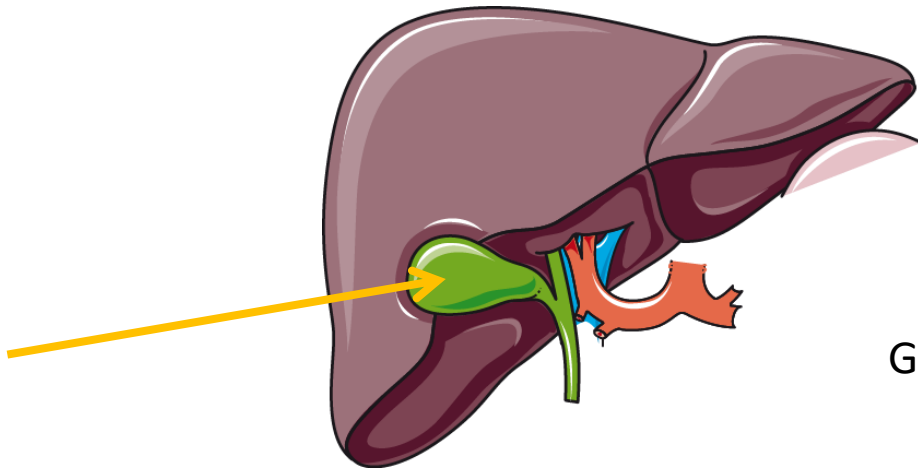
REFLUKS:

- Hos ca 40%
- Bedre med alderen

Hva kan vi gjøre?

- Huske på det, utrede ved behov
- Ro rundt spising, små hyppige måltider
- Evtnt medisinsk behandling

GALLEVEISPROBLEMATIKK

- Ikke veldig vanlig, men økt risiko ved Rett syndrom
- Husk på det! Sjekk ved nyoppstått smertetilstand

FORSTOPPELSE

- Et problem hos 80-90% med Rett syndrom
- Ganske likt hos barn og voksne

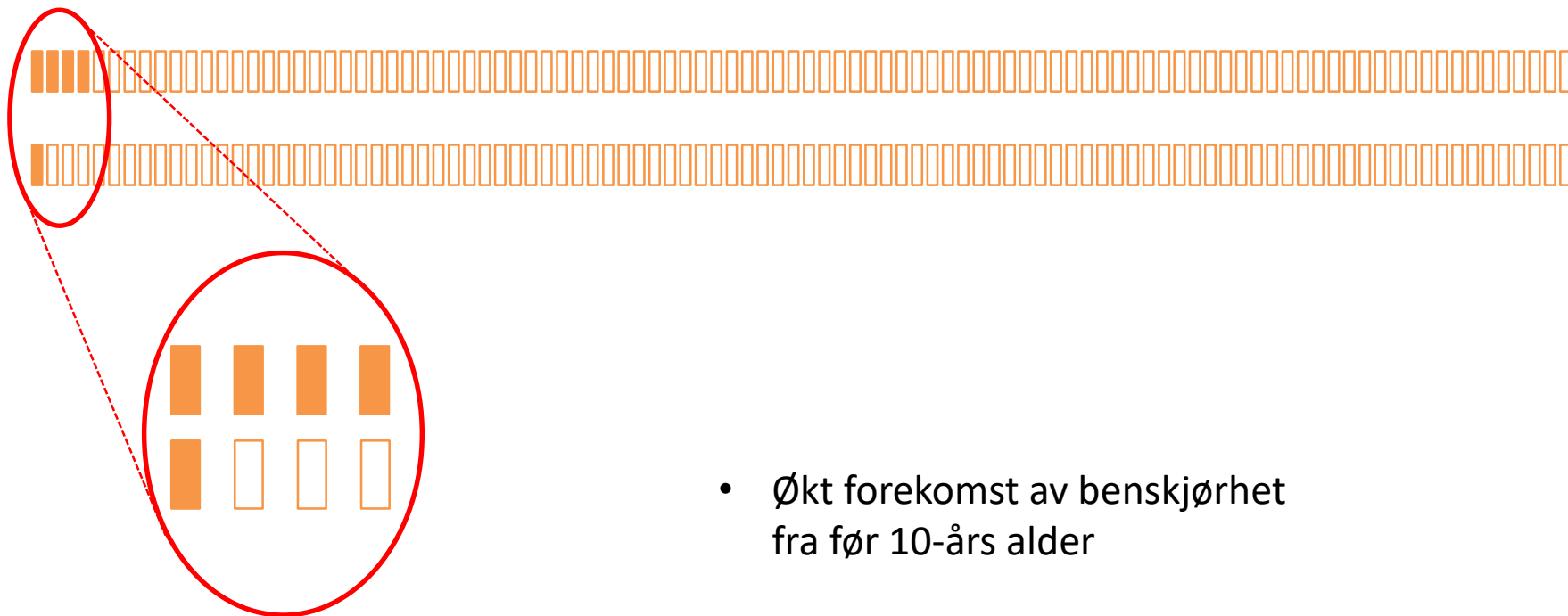
Hvorfor?

- Autonom dysfunksjon
- Lite væske/lite fiber
- Medisiner
- Lite aktivitet

Hva kan vi gjøre?

- Gode rutiner
- Øke fiber i kosten og prøve å få i nok drikke
- Medisiner(?)
- Øke fysisk aktivitet

Benskjørhet og brudd

- Økt forekomst av benskjørhet fra før 10-års alder
- Økende risiko med økende alder

- Hvorfor?

- Type genfeil

- (R168X, R255X, R270X, T158M)

- Lav BMI, ensidig kosthold

- Redusert aktivitet

- Epilepsi og anti-epileptika

- (fenobarbital, fenytoin, karbamazepin, valproat)

- Hva kan vi gjøre?

- Følge med på vekt, være bevisst inntak av kalsium og vitamin D (sol)

- Øke fysisk aktivitet (fysioterapeut)

- Lege:

- Bevissthet rundt valg av medisiner
    - Måle VitD og kalsium
    - Vurdere DXA-scan

- Uforklarte smerter, kan det være brudd?

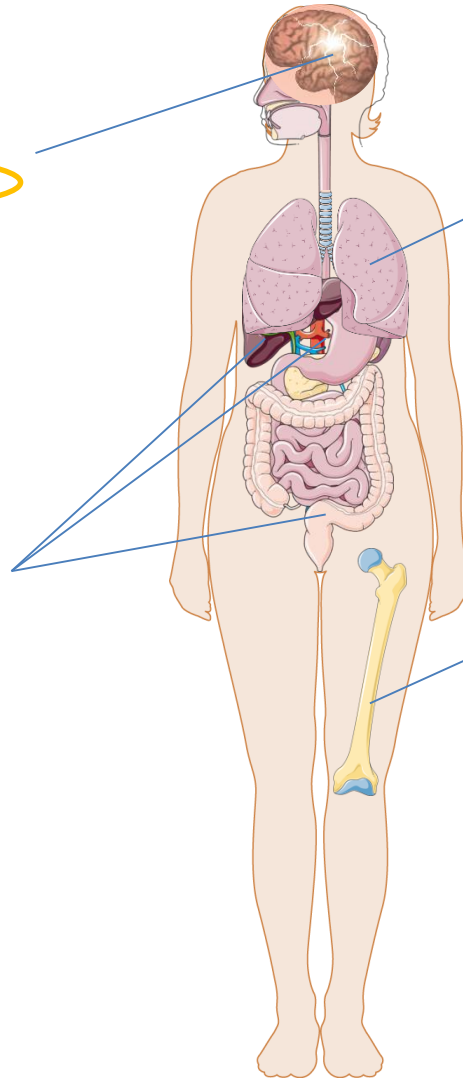
Oppsummering:

Epilepsi

- God medisinsk oppfølging

Fordøyelsesproblematikk

- Husk på det!
- Fokus på aktivitet

Lungebetennelser

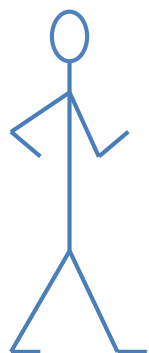
- Obs aspirasjon
- Fokus på aktivitet
- God behandling av komorbiditet

Benskjørhet & brudd

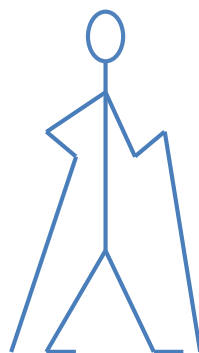
- Fokus på aktivitet
- Fokus på ernæring
- Husk på det!

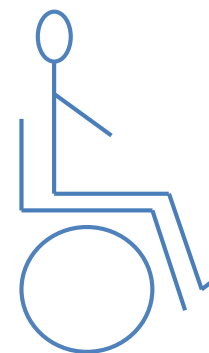
Gangfunksjon

34%

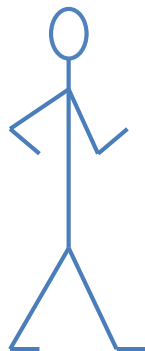

28%

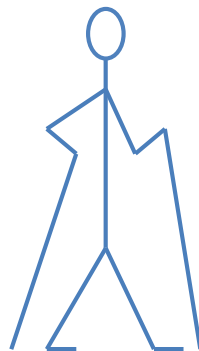

38%

NÅ:

34%

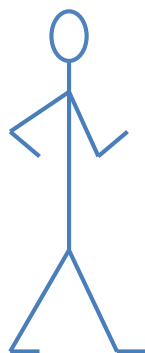

28%

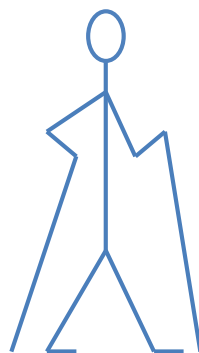

38%

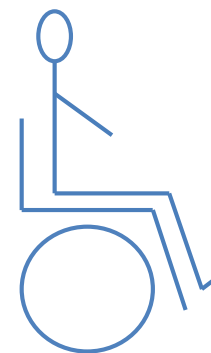
PÅ SITT BESTE:

58%

13%

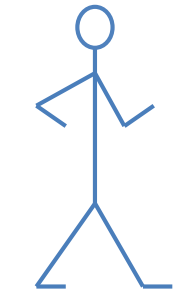

29%

Gangfunksjon
som barn

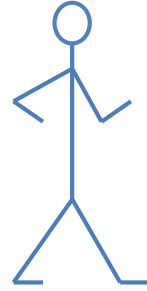
I løpet av barne- og
ungdomstid

Etter fylte 20 år

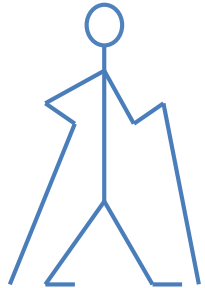
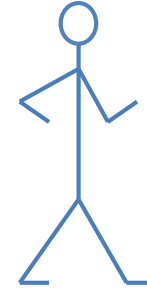

11

6

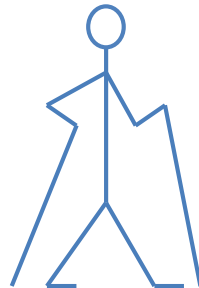
6

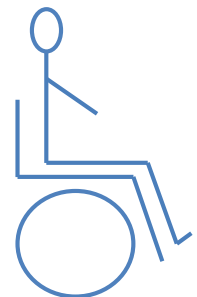
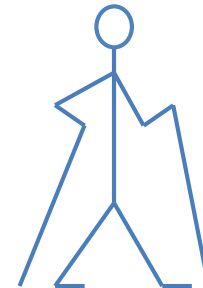
4

3

3

5

0

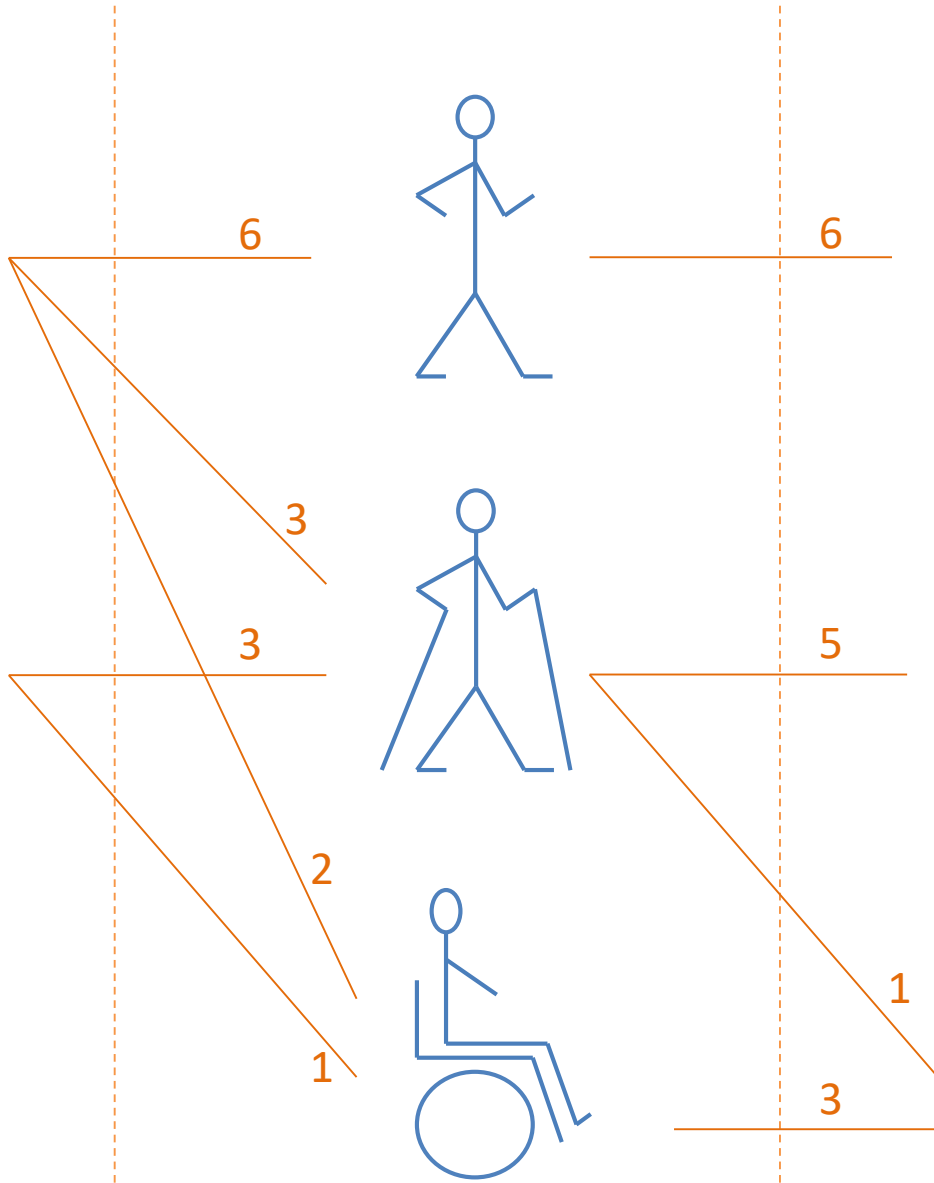
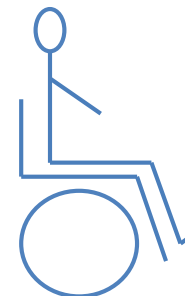
2

1

1

3

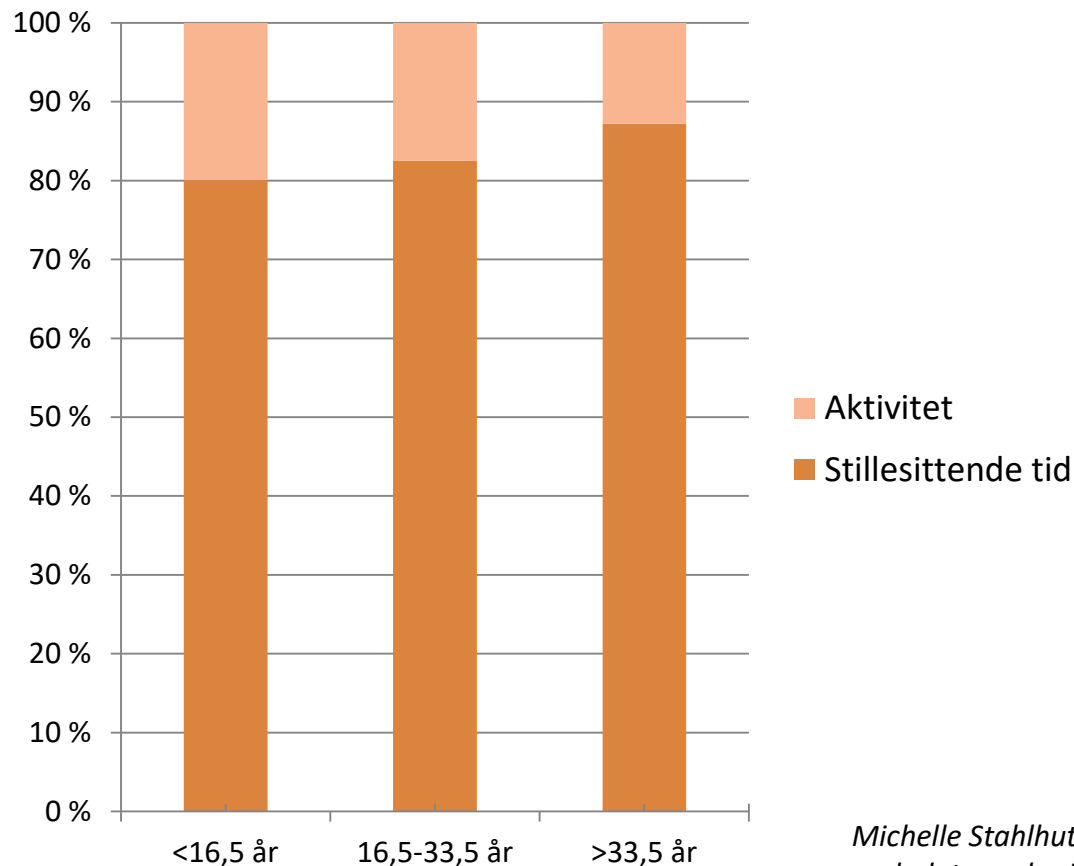

Fysisk aktivitet

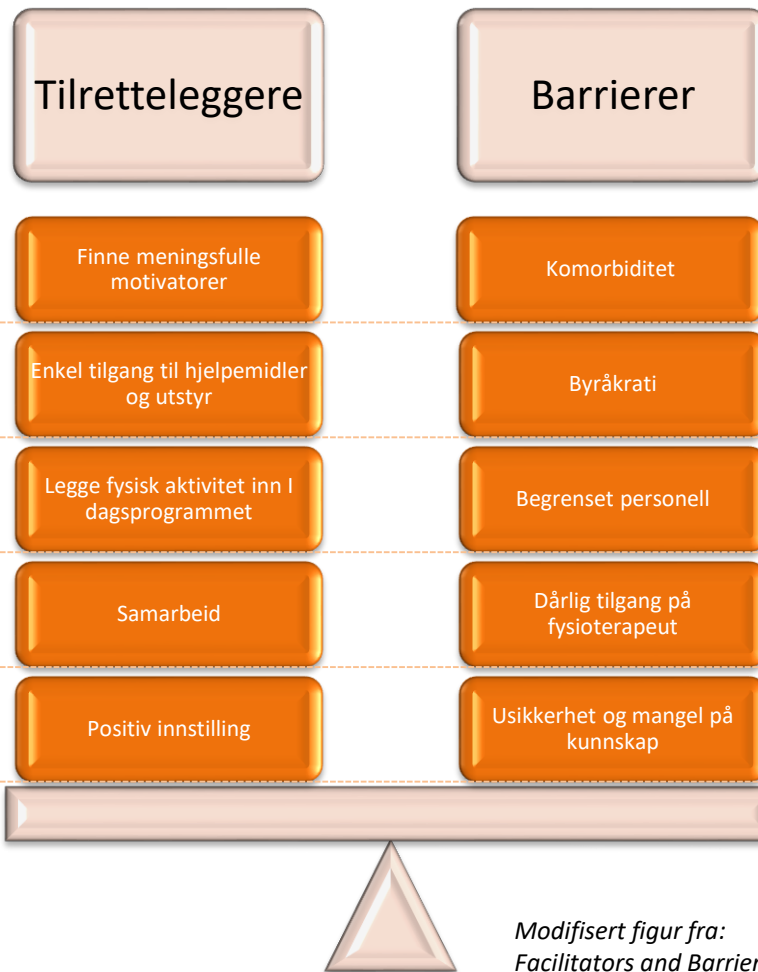
I. Ha trua!

Michelle Stahlhut

Health-enhancing participation in girls and women with Rett syndrome - a balancing act.

Michelle Stahlhut et al (2017): Patterns of sedentary time and ambulatory physical activity in a Danish population of girls and women with Rett syndrome, Disability and Rehabilitation,

Modifisert figur fra:
Facilitators and Barriers of Participation in "Uptime" Activities in Girls and Women With Rett Syndrome: Perspectives From Parents and Professionals
 Stahlhut M et al. *Qual Health Res.* 2019
 Mar;29(4):609-619.

Fysisk aktivitet

I.

Ha trua!

II.

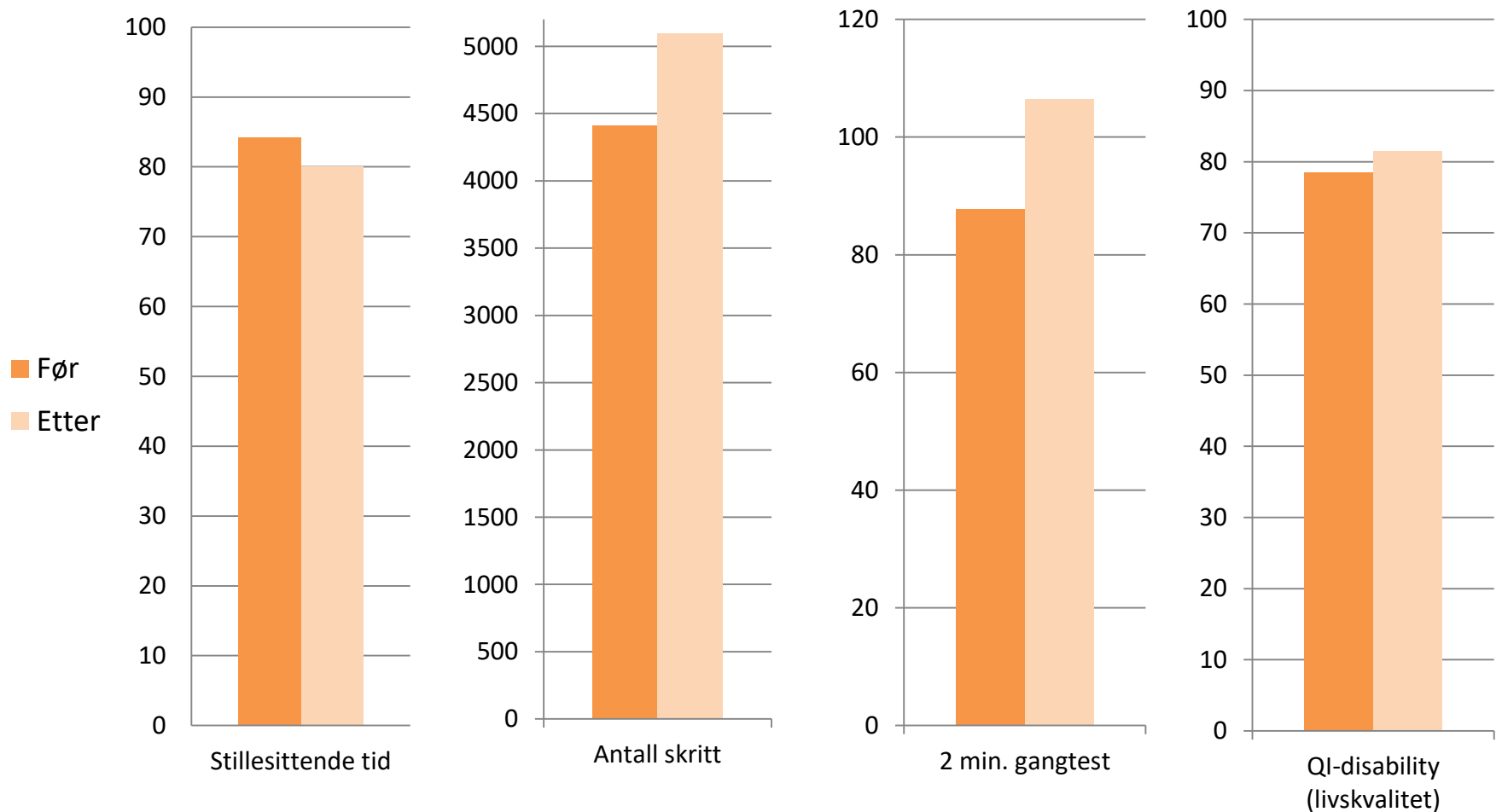
Legg til rette

Intervensjon

Resultater

Michelle Stahlhut et al (2017): Patterns of sedentary time and ambulatory physical activity in a Danish population of girls and women with Rett syndrome, Disability and Rehabilitation,

Fysisk aktivitet

I.

Ha trua!

II.

Legg tilrette

III.

Trening gjør mester

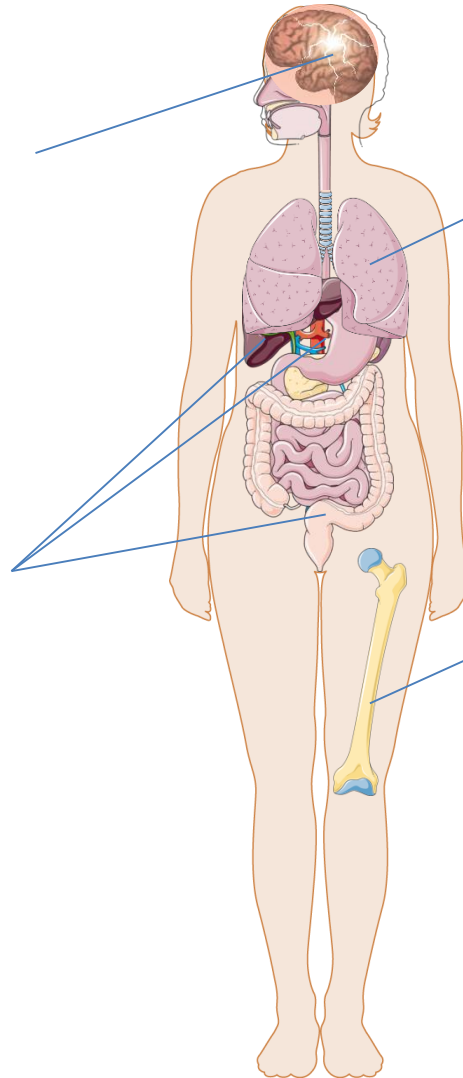
Oppsummering:

Epilepsi

- God medisinsk oppfølging

Fordøyelsesproblematikk

- Husk på det!
- Fokus på aktivitet

Lungebetennelser

- Obs aspirasjon
- Fokus på aktivitet
- God behandling av komorbiditet

Benskjørhet & brudd

- Fokus på aktivitet
- Fokus på ernæring
- Husk på det!

Fysisk aktivitet

I.

Ha trua!

II.

Legg til rette

III.

Trening gjør mester

IV.

Økt aktivitet gir helsegevinst

TAKE HOME MESSAGE:

- ✓ Sørg for god medisinsk oppfølging
- ✓ Legg til rette for økt fysisk aktivitet

Spørsmål?